

«УКРАЇНСЬКА ПОВСТАНСЬКА АРМІЯ – ВІДПОВІДЬ НЕСКОРЕНОГО НАРОДУ»

У Рівненському обласному краєзнавчому музеї, в рамках відзначення 75-річчя створення УПА відкрилася виставка «Українська Повстанська Армія – відповідь нескореного народу: Повстанці проти нацизму і комунізму». Експозиція на 24 стендах, представлена фотографіями, документами, картами та інфографіками, розповідає про антинацистський та антирадянський спротив ОУН та УПА.

Михайло Володимир (1909–2003)

Член ОУН, за участь у підготовці рішення міністра внутрішніх справ Польщі Францішка Падяцького 1943 р. заарештований до довгого ув'язнення. У 1941 р. – керівник Ойратської партизанської групи ОУН (р. Заарештований у Варшаві 1941 р., утримувався у Големській тюрмі на вул. Падяцького, переміщений у плацкарт. У березні 1942 р. перевезений в Ардан, перебував там до грудня 1944 р.

«Я вважав всі свої паростки даремно, і він обрав мене в польську... але коли він вже зовсім ожив, я витяг свій хліб і обтеревши його трохи, поклав мозок – не пропавши ж його даремно через сито німця!»

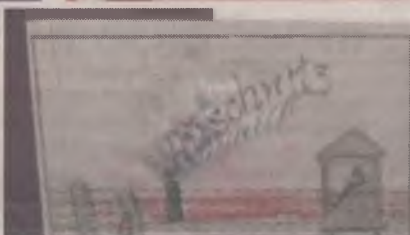

Даремно паростки... не пропавши ж його даремно через сито німця!

Василь Бандера (1915–1942) Член ОУН, брат Степана Бандери, в'язень концлагеря Аушвіц (картний № 49721). У липні – вересні 1941 р. – керівник Ступицької партизанської групи обласного проводу ОУН. Вбивається вояки СД 15 вересня 1941 р. У липні 1942 р. вивезений до Аушвіца. Убитий 22 липня 1942 р.

Листівка УПА.

«Альбом полтав'янина» (1946) – збірник побут українських полтав'янина у в'язні. Автор «Полтавці Окрема» – співак (1912–2003) – член ОУН, в'язень концлагеря Аушвіц. Згодом відомий журналіст і письменник.

Микола Сторож

Виставка, що також експонується в усіх обласних центрах країни, є спільним проектом Українського інституту національної пам'яті, Центру досліджень визвольного руху, Національного музею-меморіалу «Тюрма на Лонцького» та Галузевого Державного архіву Служби безпеки України. До кінця березня виставка експонуватиметься в обласному краєзнавчому музеї, а потім вирушить по районних центрах Рівненщини.

Організатори фотодокументальної виставки зазначають, що ця сторінка історії залишається маловідомою. Близько 100 тисяч молодих хлопців та дівчат кинули виклик обом тоталітарним режимам – нацистському та комуністичному, зазначає керівник Інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович. УПА стала єдиною армією у Другій світовій війні, створеною самими українцями.

УПА ПОРТРЕТ ПОВСТАНЦЯ

Середньостатистичний повстанець був молодою людиною з селянської родини, рідше – з ремісників чи робітників. УПА для більшості з них стала першим військовим досвідом. Загроза репресій рідних змушувала їх приховувати власні імена під псевдонімами.

На інформаційно-просвітницьких стендах виставки представлені такі аспекти діяльності українського повстанського руху як портрет повстанця, початок збройного повстання і перші бої УПА проти нацистів, кількість загиблих у боротьбі з нацизмом, бої УПА проти каральних військ у 1943 році, Україна в огні у 1943-44 рр., війна з нацизмом у Галичині, інформаційно-ідеологічне протистояння, озброєння, запілля, нагороди, українські націоналісти у нацистських тюрмах і концтаборах, а також протистояння УПА радянському тоталітаризму після завершення Другої світової війни.

Зокрема, зі стендів експозиції можна дізнатися про бойові дії між загонами УПА та частинами військ

Один з проектів пам'ятника отаману Тарасу Бульби-Бортовцю у Рівному

НКВД—МГБ, анатомію й методи дій підпільної армії, підступні контрповстанські операції радянської держбезпеки, антикомуністичну співпрацю бандерівців з визвольними рухами сусідніх народів, участь колишніх повстанців у розвалі системи ГУЛАГу й «останніх із могилок», які продовжували боротьбу навіть у 1960-х рр.

УПА була єдиною військовою силою у Другій світовій війні, яка визначала стратегічною метою створення незалежної Української держави, відповідно боротьба розгорталася проти усіх держав, що намагалися завадити цьому: проти гітлерівської Німеччини, сталінського Радянського Союзу та тодішньої Польщі. Через лави УПА пройшло понад сто тисяч осіб. За участь у повстанському русі чи його підтримку каральними органами СРСР було репресовано понад півмільйона осіб.

Загальна площа території, охопленої повстанським рухом у 1944 році, становила близько 150 тисяч квадратних кілометрів, на ній проживало близько 15 мільйонів людей. Це приблизно чверть площі теперішньої Української держави. Разом із тим націоналістичне підпілля ОУН, пов'язане з УПА, діяло на території всієї України, включно з Кримом та Донбасом.

Унікальні фотографії, розсекречені документи, мапи та інфографіка передають атмосферу безкомпромісної боротьби українських націоналістів за створення Української держави.

«Можливо, дехто з майбутніх критиків нашої боротьби засуджуватиме її, мовляв, забагато жертв вона потягла за собою. Та цим критикам я відповім коротко: свобода – це такий скарб, що навіть найбільші жертви – не завеликі». Михайло Дяченко – «Марко Боеслав», 1951.

В рамках проведення Всеукраїнської акції «Поліська Січ» окремим блоком на виставці представлені фото- і документальні матеріали до 110-ї річниці з дня народження отамана Тараса Бульби-Бортовця – командира партизанських відділів «Поліська Січ», УПА та УНРА в часи Другої світової війни.

Виставка триватиме до кінця березня.

Ангеліна НЕПОМНЯЦА